

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Quia solum judicium, quod omnem probabilem maliriæ cognitionem
excludit, excusat à peccato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

probabile, stante probabiliori, maneat verè probabile.

N. Dices 3. ex n. 83. quòd iudicium probabile sit quidem rationabile, non tamen recta ratio, quia hæc excludere debet omnem pro non licentiã probabilitem; sed iudicium probabile hanc non excludit: ergo.

Fogat. Sed contra 1. quia si iudicio minùs probabili, stante objectivã maiori pro opposito probabilitate, concedit, quòd sit rationabile, quòd sit ex motivo gravi, quòd sit sapiente dignum, ignoro, cur ei iudicio prudentiam neget. Secundo, vel loquitur de certitudine veritatis logicæ, hæc autem nec est de essentiã prudentiæ, nec ad operandum necessaria, & circa objectum, cuius honestas inter TT. est valde dubia, vix est possibilis, & erit, ut sæpe dixi, certitudo affectiva, seu voluntatis, non intellectus: vel de certitudine veritatis practicæ, hæc autem inest iudicio certo rationabili de honestate. Rursus vel loquitur de probabilitate objectivã, vel de formali? Si de formali, ex gr. licet tunc hoc iudicium certo probabile de honestate excludit oppositum probabile, *Non licet*. Si de objectivã; iudicium subiectivè probabile, *Licet*, nō excludit probabile motivum oppositum, nam minùs probabile, stante motivo probabiliori, manet juxta Fogarinum verè probabile. In formã nego, quòd recta ratio esse debeat iudicium moraliter certum de honestate objectivã, satis ut sit certo probabile de objectivã, & sit certum de honestate formali, ut est omnis certo probabilis.

S. II.

Quia solum iudicium, quod omnem probabilem malitia cognitionem excludit, excusat à peccato.

SUMMARIUM.

Negat per iudicium etsi probabilius excludi omnem probabilem peccati cognitionem, n. 17.

Confundit similitudinem probabilitatis, quam admittit, cum probabilitate similitudinis, qua implicat, n. 18. 19.

Ignorantia insita cuique certo probabili est invincibilis de veritate logicã, seu materiali objecti, n. 20.

Non omnis propria dici potest moraliter certa, n. 21. 22. 23.

Ignorantia veri non vincitur à probabilitate, aut morali certitudine, n. 21. ad 28.

Ait quòd ignorantia insita opinioni probabili excludat certam, non incertam peccati cognitionem, n. 25.

Solvo, ibid.

Arguit ex hac damnata ab Alex. VIII. quòd ignorantia invincibilis non excuset à peccato formali, n. 26.

Papa unice definit, ignorantiam invincibilem excusare, n. 27.

An verò hac constitatur per solam carentiam iudicii certi, an etiam per carentiam incerti, nil definit, ibid.

Ignorantia excusans est carentia solius iudicii certi de peccato, ibid.

Probabiliter iudicans non dari legem, certi prudentialiter iudicat non dari, n. 28.

Nego quòd solvens rationes oppositas sit certus de sue opinionis veritate, ut vult Fogarinus, n. 29.

Arguit 2. disp. 3. part. 2. num. 152. quia N. nullum iudicium, etsi probabilius, excludit omnem probabilem peccati cognitionem, sed solum certam; ergo hoc tantum, non autem probabilius, excusat à peccato. Antecedens patet ex conscientia invincibiliter erroneã, quæ quia nullam nequidem probabilem malitiæ cognitionem admittit, adeoque quia est de non peccato moraliter certa, ideo excusat à peccato: ergo sola conscientia moraliter certa de non peccato excusat à peccato.

Sed si argumentum tenet, dicam, quòd N. sola evidentia non peccati, non autem error invincibilis excuset; nam ita arguo: Ideo evidentia non peccati excusat ab illo, quia ei evidentia inest veritas logica non peccati; ergo cum hæc non inest conscientia invincibiliter falsæ, quin error ei inest, talis conscientia non excusabit à peccato. Ea nullitas argumenti, quod unicam causam peccato excusantem vult esse evidentiam, cum tamen sit etiam certitudo moralis de non errore logico insita conscientie logicæ falsæ; ergo etiam causa a peccato excusans esse poterit certo prudens de non peccato conscientia, qualis est omnis practica opinio certo probabilis de non peccato.

Dein confundit similitudinem probabilitatis, quam admittit, cum probabilitate similitudinis impossibili, quasi verò cum hoc iudicio certo probabili, *Licet*, stet hoc aliud subiectivè probabile, *Non licet*. Rursus constituit subiectivam, seu formalem probabilitatem cum objectivã, quasi verò cum hoc iudicio subiectivè probabili, *Licet*, stare nequeat hoc reflexum certum de objectivã probabilitate non licentiæ, Certo probabile est non licere: etsi ergo iudicium subiectivè probabile de non peccato conveniat cum moraliter certo de non peccato, quod utrumque oppositum de peccato iudicium excludit.

differunt tamen, quod cum moraliter certo stare nequeat illud reflexum certum de probabilitate peccati; e contra cum subjective probabili de non peccato stare potest reflexum certum de probabilitate peccati. Monui autem, quod ne quis peccet, necesse non est, ut formet iudicium de non peccato excludens objectivam peccati probabilitatem; satis ut certo prudens de non peccato iudicium formet, & ex eo operetur, quod sit certum, accedente principio reflexo, quod nemo tenetur vitare peccatum certo prudenter negatum, etsi prudenter affirmari posset; immo, suspensio omni directo, satis reflexum de certa probabilitate non peccati.

N.
20.

Demum falsum est, quod ut datur invincibilis ignorantia veri, necesse sit, ut nullum probabile de falsitate iudicium formare possim. Quare etsi verum sit, quod error invincibilis de non peccato sit moraliter certus de non peccato, & nullam objectivam peccati probabilitatem admittat, verum tamen etiam est, quod ignorantia, quæ inest opinioni certo probabili de non peccato, etsi objectivam pro peccato probabilitatem admittat, adhuc est invincibilis, quia semper invincibiliter ignoratur, in quo ex iudiciis contradictoriis, æquæ, aut non æquæ probabilibus sit determinatè veritas, an in hoc, *Licet*, an in, *Non licet*. Ut ergo peccati ignorantia, aut error sit invincibilis de peccato, necesse non est, ut sit moraliter certus, & omnem peccati probabilitatem excludat; nam etsi hanc non, excludat, adhuc manet invincibilis, quoties utraque opinio tam de peccato, quam de non peccato est certo probabilis, semper enim ignoratur in quo extremo sit determinatè veritas, an in instante pro peccato, an in negante peccatum.

N.
21.

Adde hoc aperte instari. Sint duo Theologi, quibus quodlibet proprium iudicium sit moraliter certum, ita ut quilibet neget sibi oppositam esse probabilem; unus asserat, *Licet*, alius, *Non licet*. Ecce etsi quilibet suam putet esse moraliter certam, & veram, quæ tamen sit determinatè vera in re, uterque ignorat, etsi uterque sciat unam tantum esse in re veram. Si ergo cum certitudine morali veri in re stat invincibilis ignorantia, veri in re, multo magis cum certa tam veri, quam falsi probabilitate stabit invincibilis ignorantia veri; ergo cum hanc qualibet certo probabilis includat, (non enim quia opinio, *Licet*, mihi est certo probabiliter vera, ideo est vera, nec quia eadem mihi est certo probabiliter falsa, ideo est falsa) sequitur, quod omnis certo probabilis de non peccato, satis erit ne peccem. Neque enim certa probabilitas pro

peccato tollit certam pro non peccato probabilitatem; ergo si hanc non tollit, semper invincibiliter ignoratur, an opus à me putatum certo probabiliter licitum, (adeoque formaliter licitum) sit in re licitum, an illicitum. Confusio oritur, quia probabilitas maior, aut minor, immò moralis certitudo confunditur cum veritate logica, cum tamen aliud sit verosimilitudo, aliud veritas.

Dices 1. necessarium non esse certum de peccato iudicium; ergo cum possit probabiliter cognosci, non ignoratur invincibiliter. Fateor posse probabiliter cognosci; adhuc tamen ignorantia malitiæ est invincibilis; tum quia malitia adhuc probabiliter cognita manet incerta; tum quia omittere possum illud probabile de malitiæ iudicium, & aliud pro non malitiæ formare; tum quia cum probabili iudicio de malitiæ stat objectiva probabilitas pro non malitiæ. Sanè nūquam mihi adularer de certâ victoriâ, quoties ita iudico me vincere, ut possum divisim iudicare, me fuisse victum. Idem accidit quoties tam opinio stans pro malitiæ, quam stans pro non malitiæ est certo probabilis. Quodcumque enim formem iudicium, numquam certus sum de veritate, hæc enim semper manet incerta; ergo semper invincibiliter ignoratur.

Dices 2. Ea sola conscientia excusat à peccato, quæ omnem probabilem cognitionem peccati excludit; sed hoc præstat sola moraliter certa; ergo hæc sola excusat. Nego mai. si enim sola certitudo non peccati excusat à peccato, sequitur, quod omnis opinio Scoti fuerit Divo Thom. improbabilis, quia Divo Thom. propria fuit moraliter certa; (quod Fogarinus non tolerabit) & quod sapientiorum T. T. mos, nempe D. Thom. D. Bonav. P. Suar. P. Sanch. qui oppositam propriæ vocant probabilem, fuerit perniciosus: ergo non omnis propria fuit illis moraliter certa. Dein nego minorem; licet enim probabile iudicium de non peccato non excludat objectivam probabilitatem, nec iudicium reflexum supra illam pro peccato, adhuc tamen ignorantia, quæ inest cuique iudicio probabili, siue stanti pro peccato, siue pro non peccato, est incerta, & tam malitiæ, quam non malitiæ est invincibilis; non enim ignorantia veri vincitur per probabilitatem, cum hæc ex se sit indifferens tam ad verum, quam ad falsum.

Textus à Fogarino *disp. 3. part. 2. à n. 77. N. 129.* allegatus ex D. Thom. *quodlib. 9. art. 24.*

15. est evidenter contra eundem; nam S. Fogar. Thom. expresse ait, *quod qui non obstante opinione varietate in nullam dubitationem adducitur,*

Lij

Tom. III.

ciur, non peccat. Quæro, qualiter hoc fieri possit, nisi vel directè assentiendo alterutri, vel suspensio omni iudicio directo, formando iudicium reflexum de certâ probabilitate opinionis stantis pro pluribus præbendis; vel formato utroque reflexo de probabilitate utriusque opinionis, appellando ad principium reflexum, quod lex, nisi sit certa, non obligat; multò minus si non lex sit certò probabilis? Quod verò modus resolvendi per probabilitatem, cum veritas expressè haberi nequit, malus non sit, patet; tum quia modus etiam resolvendi per moralem veritatis certitudinem erit malus, cum ea sæpe sit falsa; tum quia quoties veritas est incerta, prudentior modus est resolvere per certam veri probabilitatem, non fingendo pro nutu certitudinem.

N. Arguit 3. *disp. 3. part. 3. n. 86.* quia ignorantia admittit à nobis in omni opinione probabilis pro honestate excludit tantum certam, non incertam inhonestatis cognitionem; ergo non est invincibilis. Sed jam dixi, quod etiam formare possum iudicium probabilis pro inhonestate, omisso probabilis pro honestate, adhuc illud probabilis est incertum de inhonestate: ergo tam veritas honestatis, quam inhonestatis manet semper incerta, & invicta. Ratio est; quia qui non est certus, sed incertus de veritate, nequit esse securus de illa: sed qui probabiliter tantum attingit veritatem, & ita quidem, ut illi sit certo probabile se eam non attingere, non est certus de illa; ergo non est securus de illa: ergo omni opinioni probabilis inest insuperabilis ignorantia veri.

N. Dices 1. quod si ignorantia excusans est carentia solius cognitionis certæ, Alexander VIII. damnans hanc, *Tametsi detur ignorantia invincibilis juris natura, hæc in statu nature lapsæ operantem ex ipsâ non excusat à peccato formali*, definisset, quod ignorantia, quæ est carentia solius cognitionis certæ, excusat; ergo definisset, licitum operari sub iudicio probabilis de honestate, stante motivo probabiliori pro inhonestate; sed hoc etiam per nos est falsum: ergo ignorantia excusans à peccato non est sola carentia cognitionis certæ de peccato, sed est carentia cognitionis tam certæ, quam non certæ de peccato. Ita Fogar. *l.c. n. 89.*

N. Sed contra 1. quia si hoc est definitum, hoc amplius habebit contra se Fogarinus quod solvat. Secundò, quia quod Papa definit, est quod invincibilis ignorantia juris naturæ excuset; an autem ea constituitur per solam carentiam iudicii certi, an etiam per carentiam incerti, ut vult Fogari-

nus, de hoc Papa nil dicit. Hoc scdo, quod quoties res est de re valde dubia inter DD. quamcumque opinionem quis sequatur, non tenet, nisi probabiliter verum; ergo ignorat semper invincibiliter verum. Vel enim maior, aut minor probabilitas unitur infalibiliter vero in re, vel non? Si non unitur, ergo qui attingit probabilis verum, adhuc ignorat, an verum in re attingat; ergo ignorat invincibiliter verum. Si unitur, idem erit probabilitas, ac veritas, & sicut utraque contradictoria potest esse probabilis, ita utraque vera; hæc autem sæpe rejecimus ut evidenter falsa. Tertiò, quia si ignorantia excusans non est carentia solius iudicii certi, sed etiam probabilis de peccato, ut vult Fogarinus, dicam quoque esse carentiam apprehensionis de peccato: (quam satis esse ad peccandum docet Fogarinus à n. 99. ad 113. *supra* inferens contra nos, quod sequens probabilem pro non peccato peccet, quia cum eo iudicio probabilis de non peccato sit apprehensio peccati) sed si carentia apprehensionis peccati constituit ignorantiam excusantem, sequitur, quod certitudo moralis de non peccato non excuset, quia cum ille sit apprehensio peccati: ergo vel ignorantia excusans est carentia solius iudicii certi de peccato, ut nos volumus; vel si est etiam carentia iudicii probabilis, & incerti de peccato, ut vult Fogarinus, erit quoque carentia apprehensionis peccati.

Dices 2. Nemo potest prudenter iudicare N. non dari legem; nisi certò iudicet non dari: sed qui probabiliter iudicat, non iudicat certò: ergo. Distinguo: nisi certò prudenter iudicet, concedo; nisi iudicio certò logicè vero, nego. Dixi certitudinem prudentiæ non esse logicam, seu conformitatem iudicii cum objecto, ut est in re, sed practicam, seu conformitatem iudicii & objecti, ut sub eo est, cum regulis morum.

Infer 1. contra Fogarin. *l.c. n. 179.* non N. valere quod sæpe repetit, nempe quod qui 29. solvit rationes oppositas, certus sit de veritate suæ opinionis; contra enim est; quia hoc onus solvendi rationes rationis, ut minus tuta liceat, nequit complecti omnes, sed ad summum valde doctos: ergo perperam eam obligationem omnibus ingerit. Secundò, quia docti vel debent rationes oppositas certò solvere, vel probabiliter? Non certò, quia hoc est chimæra, quoties res est inter TT. incerta, maxime cum mos TT. sit, quoties rationes oppositæ opinionis solvunt, dare illi probabilitatem; ergo non nisi probabiliter solvunt. Si probabiliter; tunc licet minus tuta magis, aut minus probabilis, non

non autem sola moraliter certa; quia omnis probabilis solvit probabiliter rationes oppositas.

N. 30. Infer. 2. contra eundem disp. 3. part. 4. n. 107. nullam esse rationem contra ulum probabilioris; quia iudicium probabilius de non lege non stat cum probabili de lege; nam implicat probabilitas simultatis utriusque iudicii, ut saepe dixi.

SECTION II.

Impugnatur nostram, tum doctrinam

P. Thyrsi.

S. I.

Quid dicat de duplici nostra Confessoris, & Obedientis paritate?

SUMMARY.

Aut poenitentem sequi sibi moraliter certam, n. 31.

Non est questio, an sit certa poenitenti sua opinio, sed qualiter absolvens absolvat, ibid.

Paritas quam invicta, ibid.

Succumbit paritati obedientis, & valde laxas docet circa obedientiam opiniones, n. 32. & sequi.

Ruit omnis obedientia penes Certitudinistas, & Probabilioristas, n. 34. ad 38.

Quam commendabilis Probabilissimus, n. 39.

N. 31. **A** It disp. 3. part. 4. n. 38. quod paritas absolventis poenitentem stantem pro opposita, sit infirma, quia poenitens sequitur sibi moraliter certam.

Sed contra; quia hic non est sermo de opinione poenitentis, an sit illi moraliter certa, sed qualiter absolvens absolvat; adeoque reddit argumentum maiori cum energia contra Fogarinum, quomodo Confessor iudicans opinionem poenitentis certo improbabilem possit licite absolvere; etenim certum de falsitate opinionis poenitentis iudicium facit, ne licite absolvat, & ne tormare possit reflexum de probabilitate opinionis poenitentis iudicium, nam Confessor dirigi non potest ad absolvendum, nisi a conscientia sibi moraliter certa: ut enim poenitens iuxta Fogarinum n. 39. sequi non potest nisi opinionem sibi certo moraliter veram; ita nec absolvens sequi poterit nisi sibi certo moraliter veram: sed implicat, ut absolvens apud se iudicans opinionem poenitentis certo moraliter falsam, iudicet veram; ergo nec Confessor poterit licite absolvere, nec poenitens licite petere a tali Confessore absolvi; adeoque nemo Probabilista, aut Probabiliorista a Cer-

tudinista, nemo Scotista à Thomista licite absolvetur.

Paritati obedientis contra propriam opinionem omnino succumbit, quia plura tradit nec T.T. nec Superioribus placitura; etsi enim verum dicat n. 50. subditum putantem id, quod praecipitur, esse invincibiliter malum, non teneri obedire; ex hac doctrina vera sequitur, datà Fogarini doctrinā, quod numquam tenebitur parere; nam subditus non tenetur, quoties iudicat invincibiliter malum id, quod praecipitur: sed quoties subditus habet iudicium moraliter certum quod res praecepta sit mala, invincibiliter iudicat esse malam: ergo quoties subditus est in opinione contraria, nec potest, nec tenetur obedire.

Ait 2. n. 51. & 52. quod nisi Superior affert rationes, ob quas subditus possit suam opinionem deponere, subditus eam deponere non teneatur: si enim, inquit, solum Superioris praeceptum satis esset, ut subditus iudiciū invincibiliter erroneum deponeret, satis etiam esset ut deponeret verum, quia iudicium erroneum in re morali in ordine ad operandum aequivaleret vero. Sed contra; quia fateor Superioris praeceptum satis non esse, ut subditus suam opinionem deponat; simul tamen fateor quod obedire teneatur: ex hoc autem utroque, quod obedire sit necessarium; & quod deponere propriam opinionem non sit necessarium, quin saepe impossibile, clarè inferitur, quod liceat subdito operari, vel ex solo iudicio reflexo de minori probabilitate opinionis Superioris, vel ex iudicio directo sibi minus probabili de honestate operis praecepti, omisso proprio. Cum autem Fogarinus, quin nullus Probabiliorista hanc componere possit cum sententia obligante ad probabilius, aut ad moraliter certum, cum his enim iudicijs proprijs subditus obedire nequit: rursus nequit assumere directum sibi minus probabile, conforme iudicio Superioris, aut sub solo reflexo de probabilitate iudicio operari; hinc vel ruit obedientia, vel eorum sententia.

Amabo ut Lector perpendat quo sententia apparenter religiosa de licito usu solius probabilioris, vel moraliter certae conducat. Sanè si tam subditus, quam Superior sit Probabiliorista, aut Certitudinista, ruit obedientia, subditus enim operari nequit nisi sub iudicio sibi moraliter certo; & Superior jubere nequit nisi sibi moraliter certum; ergo si sint in opposita opinione, nec Superior precipere, nec subditus obedire nequit; immò uterque peccabit, ille iubendo, hic parendo: nisi subditus proprium iudicium deponat, aliud.